

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาที่ดี คือ การพัฒนาคนให้มีศักยภาพเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ มีความรู้คู่คุณธรรมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่งเป็นเป้าหมายของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เมื่อศึกษาคุณภาพการศึกษาของไทยที่พัฒนาพร ะจับทุกซ์ (2545 : 2) กล่าวว่า ระดับคุณภาพการศึกษาของไทยยังอยู่ในระดับไม่น่าพอใจเพราะนักเรียนยังไม่ได้ พัฒนา การคิด การวิเคราะห์หรือแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนเป็นฝ่ายรับรู้ทำตาม เชื่อฟัง จึงทำให้นักเรียนเพื่อการเรียน หากครูผู้สอนไม่ปรับวิธีสอนย่อมมีผลกระทบต่อเด็กไทยใน อนาคตที่ต้องอยู่ในสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ ดังที่ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2542 : 1-2) กล่าวว่า ชาติ ที่ประชาชนมีความรู้ ชาตินั้นมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมซึ่งแสดง ถึงความเป็นชาติมหาอำนาจ ด้วยเหตุนี้ การศึกษาไทยในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนมา เป็นการสอนเพื่อการเรียนรู้ให้มีทักษะการทำงาน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2545 : 38 - 39) กล่าวถึงการจัดการศึกษาว่าต้องให้มองไกลไป 20 – 30 ปีและ ต้องจัดให้เข้ากับวิถีชีวิตของประเทศ นั่นคือ จัดการเรียนที่ให้ทักษะนำสาระ ทักษะนั้นต้องเป็น ทักษะที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทยและประเทศไทยในอนาคตด้วย

ในยุคปัจจุบันพบว่ากระแสวัฒนธรรมต่างชาติ ได้แก่ ค่านิยมประชาธิปไตย ค่านิยม สิ่งแวดล้อม ค่านิยมด้านสิทธิมนุษยชนนั้นได้เข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตไทยอย่างมากซึ่งครูผู้สอน จำเป็นต้องปรับคุณลักษณะของเด็กไทยให้เหมาะสมตามที่หน่วยศึกษานิเทศก์ (2540 : 3 - 4) กล่าวว่า การศึกษาไทยจำเป็นต้องปรับคุณลักษณะของเด็กไทยให้สอดคล้องกับกระแสโลก เช่น นักเรียน ควรมีความสามารถในการเผชิญและปรับตัวกับสถานการณ์ใหม่ได้ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาได้ มีความสามารถในการดำเนินชีวิตตามแบบประชาธิปไตยได้ซึ่งสอดคล้องแนวคิด ของปรัชญา เวสารัชช (2545 : 79) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันต้องปรับเนื้อหา ให้ทันสมัย ให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้และให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดมีทักษะที่จำเป็น และเหมาะสมกับวิถีชีวิตในสังคมประชาธิปไตย สามารถแก้ปัญหาและแข่งขันในระดับสากลได้

การศึกษาในยุคปัจจุบันจึงจำเป็นต้องปรับวิธีสอนมาเน้นให้ความสำคัญแก่นักเรียนมากขึ้น เรียนรู้จากการทำงานร่วมกัน ส่งเสริมทักษะการคิด วิเคราะห์ วิธีสอนที่น่าสนใจคือ การเรียนแบบร่วมมือซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ได้จากการทำงานร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแสวงหาความรู้ ช่วยเหลือกันทำงาน การเรียนแบบร่วมมือจึงเป็นวิธีเรียนแบบหนึ่งที่นักเรียนจะได้ทั้งความรู้ คู่คุณธรรมและทักษะการทำงานร่วมกันซึ่งเป็นประสบการณ์ที่จะได้นำไปใช้ในชีวิตรอดคล้องกับหลักสูตรของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนวิชาที่ว่า เป็นการเรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม ค่านิยมที่ดี โดยเฉพาะด้านทักษะควรจัดให้นักเรียนมีทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้และทักษะกระบวนการกลุ่ม (กรมวิชาการ 2545 : 37 - 38) โดยครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติวิชา ความคาดหวังและจุดหมายของหลักสูตร นักเรียนควรได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ เพื่อนำกระบวนการเหล่านั้นไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ ให้นักเรียนได้คิดเป็นนิสัยในการทำงานต่อไป (กรมวิชาการ 2534 : 43) นอกจากนี้ กองวิจัยทางการศึกษา (2546 : 188 - 189) ได้เสนอแนะการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างคุณลักษณะว่า ควรจัดการเรียนแบบร่วมมือเพราะทำให้นักเรียนเกิดการงานเป็นกระบวนการกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและเกิดการเรียนรู้ซึ่งเป็นไปตามแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2545 - 2559

วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่รวมศาสตร์หลาย ๆ สาขาเพราะต้องการมุ่งพัฒนาคนในสังคมให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีคุณธรรมจริยธรรมอันเป็นพื้นฐานของที่พึงประสงค์ในสังคมไทย วิชาสังคมศึกษาประกอบด้วย ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา จริยศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์และประชากรกับสิ่งแวดล้อม (หน่วยศึกษานิเทศก์ : ม.ป.ป) สำหรับวิชาประวัติศาสตร์ พบว่าการเรียนการสอนมีปัญหาหลายประการ คือ (เฉลิม นิติเขตต์ปริษา 2545 : 212 - 219)

1. นักเรียนไม่เห็นคุณค่า ประโยชน์รวมทั้งมีเจตคติไม่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์
2. ครูผู้สอนไม่เข้าใจในหลักการ วิธีการทางประวัติศาสตร์ การถ่ายทอดและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ครูผู้สอนไม่ได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและขาดผู้มีประสบการณ์มาถ่ายทอด
4. หลักสูตรเน้นวิชาการมากเกินไป โดยมุ่งเรียนเพื่อการสอบมากกว่าประยุกต์ใช้
5. การวิจัยตำรา แบบเรียนมีน้อยมากที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาก่อนที่จะนำมาใช้
6. ครูผู้สอนไม่มีเทคนิคการสอน ส่วนใหญ่ใช้การบรรยายมากทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย
7. การศึกษาค้นคว้านอกห้องเรียนมีน้อย ส่วนใหญ่เรียนจากตำราและภายในห้องเรียน

กรมวิชาการ (2543 : 8 – 15) มีความเห็นว่า การสอนประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจคือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ เพราะประวัติศาสตร์เป็นเรื่องของการอธิบายเหตุและผลของเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ในอดีตซึ่งส่งผลกระทบต่อมาถึงปัจจุบัน โดยการสอนประวัติศาสตร์มี 3 ระดับ คือ ให้ความรู้ก่อน นำเข้าสู่ข้อมูลพื้นฐาน และสอนให้คิดวิเคราะห์วิจารณ์ นอกจากนี้ ทิศนา ขัมมณี (2545 : 407 - 410) ได้เสนอวิธีการคิดด้วยการใช้คำถาม เรียกว่า ลักษณะการคิด มี 9 ลักษณะ คือ คิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียด คิดชัดเจน คิดอย่างมีเหตุผล คิดถูกต้อง คิดกว้าง คิดลึกซึ้ง คิดไกล โดยผู้วิจัยนำลักษณะการคิดมาใช้เพียง 4 ลักษณะคือ คิดคล่อง คิดกว้าง คิดละเอียด คิดถูกต้อง เพื่อฝึกการคิดง่าย ๆ ให้เหมาะับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์และวัยของนักเรียน ให้นักเรียนได้คิดก่อนที่จะตอบคำถาม ผู้วิจัยจึงเสริมทักษะการคิดดังกล่าวในวิธีเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัย เรียกว่า การเรียนแบบร่วมมือแบบผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิด มีขั้นตอน คือ (1) ครูสอนแบบบรรยาย (2) จัดกลุ่มแบบผลสัมฤทธิ์กลุ่มละ 4 คน ซึ่งแจ้งการเรียนแบบร่วมมือ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ (3) นักเรียนทำงานกลุ่มคือศึกษาใบความรู้ ตอบคำถามในใบงานที่ฝึกทักษะการคิดด้วยคำถามที่มีลักษณะการคิด 4 อย่าง คือ คิดคล่อง คิดกว้าง คิดละเอียด คิดถูกต้อง แล้วนำความรู้มาแลกเปลี่ยนตรวจสอบความรู้กัน (4) สอบเป็นรายบุคคลโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน คิดคะแนนฐาน คะแนนกลุ่มตามลำดับ (5) ประกาศยกย่องกลุ่มที่ได้คะแนนถึงเกณฑ์เพื่อให้กำลังใจในการเรียนต่อไป นับได้ว่าเป็นการเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่นักเรียนได้ทราบผลการเรียนที่มาจากการทำงานร่วมกัน จึงเป็นความภาคภูมิใจของสมาชิกกลุ่มซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ ขจรเจริญกุล (2541 : 81 - 83) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือมีความสำคัญ คือ ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจดีขึ้นที่ได้มาจากกระบวนการร่วมคิดร่วมทำของกลุ่มนักเรียน ให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข

การเรียนแบบร่วมมือมาจากคำว่า Cooperative Learning เป็นการเรียนแบบกลุ่มเล็กประมาณ 4 คน ประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มที่มีนักเรียนมีความสามารถสูง ปานกลางและอ่อน จัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันทำงานให้งานสำเร็จ ทุกคนในกลุ่มต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองเพื่อให้งานสำเร็จ การเรียนแบบร่วมมือเป็นการฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตาม ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือมีหลายวิธีการเรียน แต่แต่ละวิธีการเรียนต่างก็มุ่งเน้นการทำงานกลุ่มแบบร่วมมือ ช่วยเหลือกัน มีหน้าที่กันทุกคนร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม ส่วนครูผู้สอนจะเลือกใช้การเรียนแบบร่วมมือแบบใดก็ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา สำหรับผู้วิจัยเห็นว่าการเรียนแบบร่วมมือที่ใช้ในการแก้ปัญหาการสอนวิชาประวัติศาสตร์ คือ การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ : STAD (Student Teams - Achievement Divisions) โดยได้ศึกษางานวิจัยของ สายวรุณ ทองวิทยา (2539 : 56 - 59) พบว่า

การสอนวิชาสังคมศึกษาให้ได้ผลดี ครูควรสอนแบบบรรยายด้วยแต่ไม่ควรใช้ตลอด ต้องมีวิธีสอนแบบอื่นด้วย ได้แก่ การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ : STAD (Student Teams - Achievement Divisions) เป็นการเรียนที่นักเรียนและครูเป็นศูนย์กลางในการเรียนร่วมกัน โดยครูผู้สอนบรรยายก่อนเพื่อให้นักเรียนได้เห็นภาพรวมของเรื่องที่จะเรียน จากนั้นจึงจัดกลุ่มผลสัมฤทธิ์ตามมอบหมายงานให้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และฝึกความมีมนุษยสัมพันธ์ คือ การช่วยเหลือกันทำงานภายในกลุ่มเพื่อให้ผลงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ สอดคล้องกับการเรียนแบบร่วมมือของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2545 : 13 - 14) มีขั้นตอนคือ (1) ครูผู้สอนเริ่มบทเรียนโดยการนำเข้าสู่บทเรียน (2) แบ่งกลุ่มแบบผลสัมฤทธิ์ (3) มอบหมายงานให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย โดยใช้เอกสารที่ครูผู้สอนจัดเตรียมร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้และตรวจสอบความรู้ (4) สอบเป็นรายบุคคล หากคะแนนมาตรฐานและคะแนนกลุ่ม (5) ประกาศชมเชยให้รางวัลแก่กลุ่มที่มีคะแนนพัฒนาการอยู่ในเกณฑ์ดี การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์จึงมุ่งการช่วยเหลือการทำงานภายในกลุ่ม การสอนวิชาประวัติศาสตร์นั้นครูผู้สอนต้องเป็นศูนย์กลางซึ่งจะไปตามธรรมชาติของวิชา ดังนั้น การสอนวิชาประวัติศาสตร์ครูผู้สอนควรเป็นผู้บรรยายให้ความรู้ก่อน แล้วให้นักเรียนทำงานกลุ่ม การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ จึงเป็นการเรียนแบบร่วมมือแบบหนึ่งที่เหมาะสมกับธรรมชาติวิชาประวัติศาสตร์

ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของโรงเรียนวรนาธิเฉลิม จังหวัดสงขลา ได้พบปัญหาของการเรียนคือ นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นวิชาที่ต้องใช้ความจำ ไม่น่าสนใจ เพราะเป็นเรื่องที่อยู่ไกลตัวที่เกิดขึ้นในอดีต นักเรียนไม่สามารถจินตนาการเหตุการณ์สำคัญมาคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ปัจจุบันได้ การจัดกิจกรรมกลุ่มทำงานร่วมกันพบว่า นักเรียนบางคนไม่ทำงาน เมื่อครูผู้สอนถามให้ตอบก็พบว่า นักเรียนในแต่ละกลุ่มจะมีผู้ตอบเพียง 1 - 2 คน เท่านั้น งานที่สำเร็จจึงมาจากการทำงานของเพื่อนในกลุ่มเพียง 1 - 2 คน ทำให้นักเรียนที่รับผิดชอบงานไม่ชอบการทำงานกลุ่ม จึงสอดคล้องกับ นาดยา บิลันธานนท์ (2543 : 6 - 7) กล่าวว่า การทำงานกลุ่มนั้นมีสิ่งที่ยกย่องคือ นักเรียนมักเอาเปรียบกัน ไม่ทำงานและเห็นแก่ตัว ครูผู้สอนมักจะละเลยสิ่งเหล่านี้ด้วย เพราะไปสนใจชิ้นงานหรือผลงานมากกว่ากระบวนการ ปัญหาเหล่านี้ทำให้คนไทยไม่ได้รับการพัฒนา ด้านกระบวนการกลุ่ม คนไทยจึงถนัดทำงานคนเดียวมากกว่างานกลุ่มแสดงว่าการศึกษาของไทยต้องเร่งปรับกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถนำไปใช้ในอนาคตได้ นอกจากนี้ ครูผู้สอนจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ฝึกทักษะการคิด การจัดการ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ในมาตรฐานที่ 6 ที่ให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมที่ฝึกวิเคราะห์ คิดอย่างหลากหลาย คิดเชิงสร้างสรรค์ ทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและให้มีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มคณะ ผลสัมฤทธิ์กับการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มคณะผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิดของนักเรียน โรงเรียนวรนาธิเฉลิม จังหวัดสงขลา ว่าการเรียนแบบร่วมมือทั้ง 2 แบบ จะทำให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีพฤติกรรมด้านทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือสูงขึ้นและแตกต่างกันเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรนาธิเฉลิม จังหวัดสงขลา ที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มคณะผลสัมฤทธิ์กับการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มคณะผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิด
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรนาธิเฉลิม จังหวัดสงขลา ที่เรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มคณะผลสัมฤทธิ์และการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มคณะผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิด
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มคณะผลสัมฤทธิ์ และการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มคณะผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรนาธิเฉลิม จังหวัดสงขลา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบการพัฒนาของนักเรียนด้านความรู้ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และความพึงพอใจ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนแบบร่วมมือที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาสังคมศึกษาในเนื้อหาต่างๆ ต่อไป
2. ได้รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ ที่ส่งผลในการพัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะการคิด และการเรียนรู้การทำงานกลุ่มแบบร่วมมือ
3. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนวิชาอื่น ๆ ได้นำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระต่างวิชาและพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมประชาธิปไตยให้สอดคล้องและสนองพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรนาธิเฉลิม จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 6 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 310 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวรนาธิเฉลิม จังหวัดสงขลา จำนวน 64 คน ประกอบด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง 16 คน ปานกลาง 32 คน และอ่อน 16 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากห้องเรียน จำนวน 2 ห้อง ที่เป็นห้องเรียนแบบความสามารถของนักเรียน และจับฉลากเลือกกลุ่มทดลอง กับวิธีเรียนแบบร่วมมือ คือ กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลประโยชน์เสริมทักษะการคิด

3. ตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ การเรียนแบบร่วมมือ มี 2 แบบ ได้แก่

- การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลประโยชน์
- การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลประโยชน์เสริมทักษะการคิด

3.2 ตัวแปรตาม คือ ผลการเรียนรู้ ได้แก่

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- ความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือ

4. เนื้อหาที่ใช้ทดลอง

4.1 เนื้อหาที่ใช้ทดลอง ได้แก่ เรื่องการปกครองของไทยในยุคประชาธิปไตย ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหามี 2 เรื่อง ได้แก่

- เรื่องการปกครองของไทยยุคประชาธิปไตย ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - 2520
- เรื่องการปกครองของไทยยุคประชาธิปไตย ตั้งแต่ พ.ศ. 2520 - 2535

ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาเรื่องละ 4 ข้อย่อย เพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ในกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนที่มีสมาชิกกลุ่มละ 4 คน

4.2 แผนการสอน ผู้วิจัยสร้างแผนการสอนจำนวน 3 แผน ดังนี้

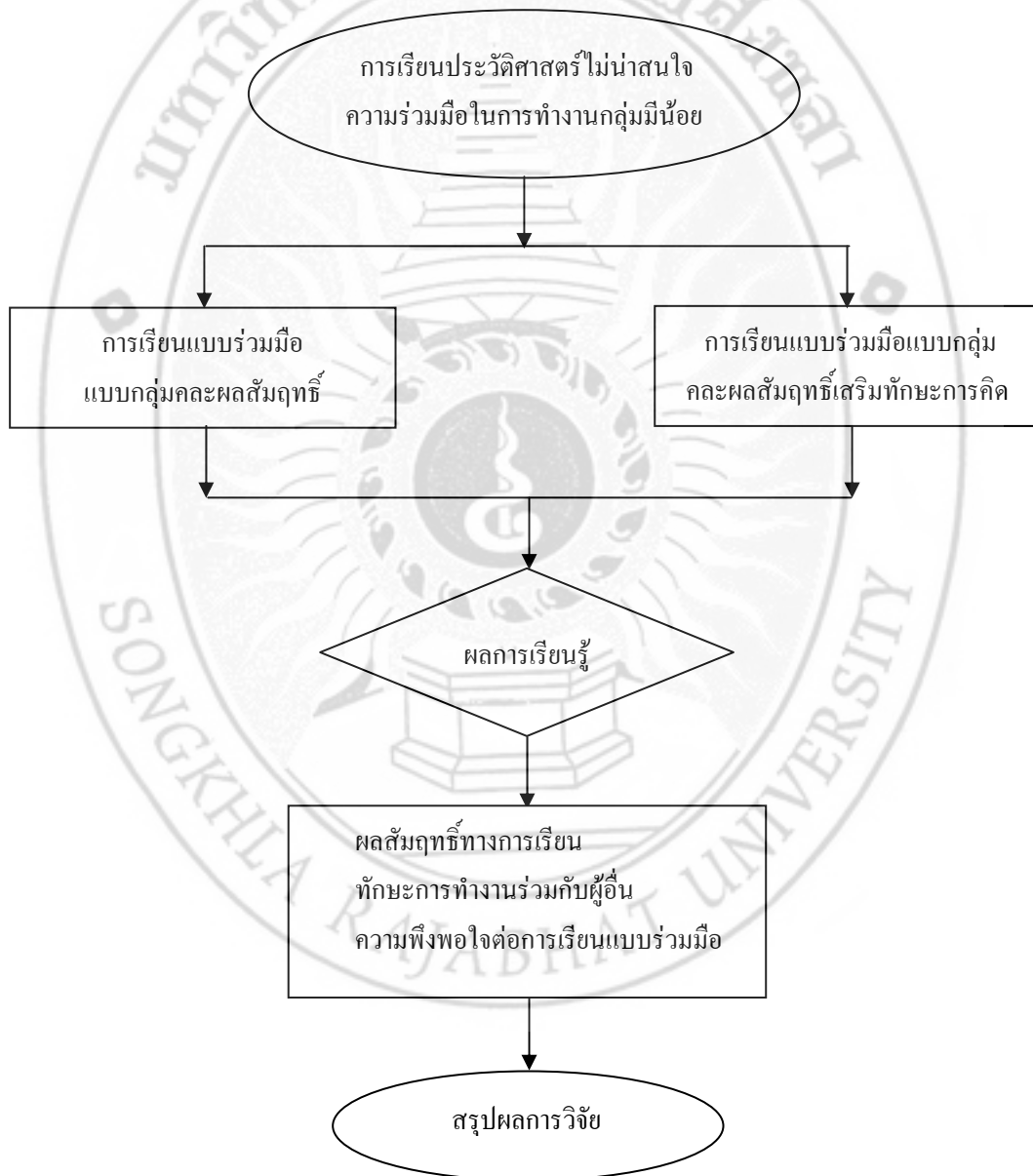
4.2.1 แผนการสอนที่ 1 เรื่อง แนะนำการเรียนแบบร่วมมือ ผู้วิจัยใช้เพื่อแนะนำการเรียนแบบร่วมมือ จำนวน 1 คาบ

4.2.2 แผนการสอนที่ 2 เรื่องการปกครองของไทยยุคประชาธิปไตยตั้งแต่ พ.ศ. 2516 - พ.ศ. 2520 จำนวน 5 คาบ

4.2.3 แผนการสอนที่ 3 เรื่องการปกครองของไทยยุคประชาธิปไตยตั้งแต่ พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2535 จำนวน 5 คาบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจากการเรียนแบบร่วมมือ มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์และแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์กับแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์และกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิดมีพฤติกรรมด้านทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นผ่านเกณฑ์ระดับมาก
4. นักเรียนที่ได้รับการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์และการเรียนแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิดมีระดับความพึงพอใจผ่านเกณฑ์ในระดับมาก

นิยามศัพท์

1. การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการทำงานกลุ่มแบบผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิด ประกอบด้วย นักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน โดยจัดเป็นกลุ่มย่อย ๆ ละ 4 คน นักเรียนแต่ละกลุ่มย่อยทำงานแบบร่วมมือกัน ช่วยเหลือกัน โดยต่างคนมีหน้าที่รับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนภายในกลุ่มเพื่อให้ได้รับความรู้เหมือนกัน นักเรียนที่เรียนอ่อนจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองเพราะสามารถอธิบายให้เพื่อนเข้าใจได้มีผลทำให้เกิดเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม นักเรียนที่เรียนเก่งทำหน้าที่ช่วยตรวจสอบความรู้ความเข้าใจและช่วยเหลือเพื่อนให้เข้าใจดียิ่งขึ้นกันทุก ๆ คน เมื่อนักเรียนร่วมกันเรียนรู้แล้วจนเกิดความรู้ความเข้าใจ จึงมีการสอบเป็นรายบุคคล นำคะแนนสอบของแต่ละคนมาคิดเป็นคะแนนพัฒนาการและคะแนนของกลุ่ม ประกาศผลและให้รางวัลแก่กลุ่มที่มีคะแนนพัฒนาการถึงเกณฑ์ยกย่อง ดังนั้น การเรียนแบบร่วมมือจึงเป็นวิธีเรียนที่ทำให้สมาชิกกลุ่มย่อยทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่มาจากการเรียนรู้ด้วยตนเองและจากเพื่อน แล้วจึงนำความรู้มาสอบเป็นรายบุคคล ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านความรู้สูงขึ้นและคะแนนกลุ่มถึงเกณฑ์ระดับได้รับการยกย่อง การทำงานกลุ่มร่วมกันจึงเป็นกระบวนการเรียนที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือที่ทำให้ประสบความสำเร็จ
2. การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD : Student Teams Achievement - Divisions) หมายถึง การเรียนเป็นกลุ่มที่มุ่งความสำเร็จของกลุ่มเป็นเป้าหมายในการพัฒนาคะแนนของนักเรียนแต่ละคน มีขั้นตอนการเรียนคือ (1) ครูอธิบายเนื้อหากว้าง ๆ เป็นภาพรวมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาตลอด (2) จัดกลุ่มแบบผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิด ซึ่งแจ้งการเรียนแบบร่วมมือและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

(3) นักเรียนทำงานกลุ่มร่วมกัน คือ ตอบคำถามในใบงาน อธิบายให้เพื่อนเข้าใจ แลกเปลี่ยนกัน เรียนรู้และตรวจสอบความรู้ซึ่งกันและกัน (4) สอบเป็นรายบุคคลโดยไม่ช่วยเหลือกัน (5) ประกาศผลคะแนนพัฒนาการและคะแนนกลุ่มที่มีคะแนนถึงเกณฑ์เพื่อเป็นการให้กำลังใจ ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและทุกคนในกลุ่มต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ช่วยเหลือกัน มีความไว้วางใจกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน รวมทั้งทุกคนในกลุ่มก็จะได้รับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน

3. การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิด หมายถึง การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่มีกิจกรรมฝึกทักษะการคิดในขั้นตอนกิจกรรมกลุ่ม การจัดกิจกรรมเหมือนกับการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์ แต่ผู้วิจัยได้เพิ่มทักษะการคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2545 : 407 -410) ที่มีทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ทักษะการอ่าน การเขียน การพูด และฝึกการตอบคำถามด้วยลักษณะการคิด 4 ลักษณะ คือ คิดคล่อง คิดกว้าง คิดละเอียด คิดถูกต้อง ที่นำมาใช้ในใบงานเสริมทักษะการคิด จึงเรียกว่า การเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิด ประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนรู้คือ (1) ครูสอนบรรยายเป็นภาพรวมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาตลอด (2) จัดกลุ่มแบบผลสัมฤทธิ์ ซึ่งแจ้งการเรียนแบบร่วมมือและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ (3) นักเรียนทำงานกลุ่มร่วมกัน คือ ศึกษา อ่านใบความรู้ และเขียนสรุปเป็นแผนผังความคิดและพูดอธิบายให้เพื่อนเข้าใจ ตอบคำถามในใบงานเสริมทักษะการคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้และตรวจสอบความรู้ซึ่งกันและกัน (4) สอบเป็นรายบุคคลโดยไม่ช่วยเหลือกัน (5) ประกาศคะแนนพัฒนาการของกลุ่มที่มีคะแนนถึงเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อเป็นการให้กำลังใจ ทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการทำงานแบบร่วมมือในการเรียนแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิดที่สมาชิกกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ ช่วยเหลือกันและกัน ทั้งพัฒนาการคิดอันเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่จะนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ในอนาคตต่อไปได้

4. ผลการเรียนรู้ หมายถึง การประเมินพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนหลังจากเรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์และการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิด โดยประเมินทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งวัดด้านพุทธิพิสัยด้วยแบบทดสอบ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งวัดด้านทักษะพิสัยด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือซึ่งวัดด้านจิตพิสัยด้วยแบบสอบถามวัดระดับความพึงพอใจ 5 ระดับ

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากทดลองเรียนด้วยการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์และการเรียนแบบร่วมมือแบบกลุ่มผลสัมฤทธิ์เสริมทักษะการคิด เรื่องการปกครองของไทยยุคประชาธิปไตย

6. ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันภายในกลุ่มซึ่งจัดเป็นกลุ่มย่อยแบบลดความสามารถกลุ่มละ 4 คน นักเรียนแต่ละคนร่วมกันทำงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ฟังเพื่อนอธิบาย ช่วยเหลือกันมีน้ำใจปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน แลกเปลี่ยนความรู้ ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจและผลงานกลุ่ม เป้าหมายของกลุ่ม คือ ความสำเร็จของกลุ่มที่มาจากการพัฒนาตนเองของสมาชิกในกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

7. ความพึงพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือ หลังจากที่นักเรียนได้ร่วมกันทำงานในกลุ่มย่อยนักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ร่วมคิดร่วมทำงาน ร่วมช่วยเหลือกันทำให้งานสำเร็จ จึงมีความสุขที่ได้จากการช่วยเหลือกัน จากการยอมรับความสามารถของเพื่อนและพอใจความสำเร็จที่ได้จากคะแนนพัฒนาการและคะแนนกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้วัดคือแบบวัดระดับความพึงพอใจมีประเด็นการวัด ได้แก่ วิธีการเรียนแบบร่วมมือ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น คุณค่าของงานและความสำเร็จของงาน

8. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรรณารีเฉลิม จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547